

Yeni hədəf və ideyalar axtarışında

**FAMİN
SALMANOV**

**AMEA Gənc Alim və
Mütəxəssislər Şurasının
sədri, dosent, fizika üzrə
fəlsəfə doktoru**

Bu il Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının məhsuldar fəaliyyəti ilə də yadda qalmaqdadır. Belə ki, Akademiya rəhbərliyinin müəyyən etdiyi strategiyaya və şuranın illik fəaliyyət planına uyğun olaraq həm önəvi işlər davam etdirilmiş, eyni zamanda, bir sıra yeni layihələr də həyata keçirilmişdir.

Şuranın yerinə yetirdiyi elmi-ictimai fəaliyyət sonda gənclərin elmə marağının artması, onların kəmiyyət və keyfiyyət nöqtəyi-nəzərdən Azərbaycan və dünya elminə fayda gətirməsi ilə nəticələnir. Təbii ki, bu işdə Akademiyanın prezidenti, akademik Akif Əlizadə tərəfindən gənc mütəxəssislərimizin fəaliyyətinin stimullaşdırılmasına yönələn diqqət və qayğının təsiri böyükdür. Ötən ildən 35 yaşa qədər elmlər doktorluğu üzrə dissertasiya müdafiə edən gənc alimlərə mükafatın təsis olunması və bu günə qədər 2 gənc mütəxəssisin bu böyük mükafata layiq görülməsi elmi gənclik arasında sağlam rəqabətin yaranmasına, doktorluq müdafiə işlərinin sürətlənməsinə səbəb olmuşdur.

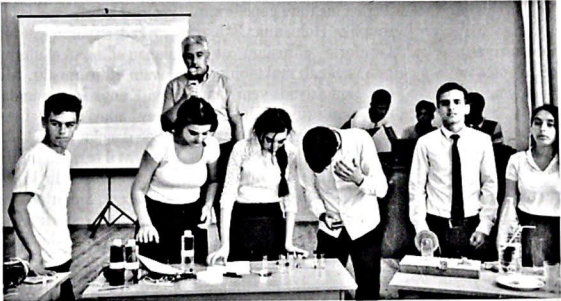
Akademiyada gənc alim və mütəxəssislərin fəaliyyətində diqqət çəkən məqamlardan başlıca əksər elmi bölmələr üzrə institutların təqdim etdikləri illik elmi nəticələrin sırasında gənclərin nailiyyətlərinə rast gəlinməsidir. Məsələn, molekulyar biologiya, kimya, fizika-texnika, yer elmləri və sair sahələrdə beynəlxalq səviyyəli müştərek tədqiqatlara qoşularaq mühüm nəticələrə imza atan və həmin nəticələri "Web of sciences" elmi bazalarında refe-

ratlaşdırılmış impact faktoru yüksək olan jurnallarda dərc etdirən gənc alim və mütəxəssislərimizin sayı günbəgün artır.

AMEA-nın kadr potensialını inkişaf etdirmək məqsədilə, hesabat ilində AMEA RH tərəfindən elmi müəssisələr ünvanlanan müvafiq sərəncamla əlaqədar, gənc alim və mütəxəssislər üçün ayrı-ayrı institutlarda mühazirə-seminarların təşkil olunması nəzərdə tutulmuşdur. Aparıcı alimlər tərəfindən yerinə yetirilən tədqiqatların nəticələrini özündə əksətdirən belə silsilə mühazirələrin institutlarda fəaliyyət göstərən gənc alim və mütəxəssislərin elmi seminarlarında əvvəlcədən tərtib olunmuş plan üzrə ilboyu keçirilməsi həmin təşkilatlarda fəaliyyət göstərən şuralar tərəfindən 2018-ci ildə də davam etdirilmişdir. Bununla əlaqədar əksər institutlarda belə silsilə seminarlar təşkil olunub.

Şura hesabat dövründə AMEA-nın elmlə təhsilin vəhdətinin yaradılması siyasətinə töhvə vermək və ən əsası elmi təşkilat və müəssisələrdə aparılan tədqiqatları ictimailəşdirmək, həmçinin Akademiyanın müvafiq institutlarında təhsil alan magistrantların elmə daha ciddi həvəs göstərmələrini təşkil etmək üçün AMEA Rəyasət Heyətinin Elm və Təhsil Baş İdarəsi ilə birlikdə "Magistr-2018" müsabiqəsini keçirmiş və qalibləri mükafatlandırmışdır.

Bundan əlavə, hesabat ilində tələbələrin innovasiya fəaliyyətinin genişləndirilməsi və multidisiplinar innovativ layihələrin hazırlanması üçün ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlığa önəm verilmiş-

Şəkil 1.

Şəkil 2.

dir. Bu baxımdan cari ildə Azərbaycan Texniki Universitetində "Elmin sürət qatarı" layihəsinin təqdimatı keçirilmiş, informasiya və biotibbi texnologiyanın yeniliklərindən istifadə etməklə həyata vəsiqə qazanmış ixtiralar haqqında məlumat verən AZTU tələbələri öz ixtiralarını startap layihələr kimi sənəyəyə, istehsalata təbiiq etmək niyyətində olduqlarını qeyd etmişlər.

Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurası elmlə təhsilin vəhdətinin möhkəmləndirilməsi siyasətinə uyğun olaraq öz fəaliyyətini genişləndirməkdədir. Artıq ayrı-ayrı institutlardakı gənclər sularını müstəqil şəkildə "Bu günün şagirdi, sabahın alimi" layihəsi çərçivəsində şəhər və rayon məktəblərindəki "Kiçik Akademiya"lar ilə bir sənəkdaşlıq edirlər. Bu sıradan AMEA Fizika İnstitutu gənclərinin S.C. Pişəvəri adına Respublika Humanitar Fənlər Gimnaziyasında məktəblilərlə görüşünü qeyd etmək olar (şəkil 1). Elmə istedadlı məktəblilərin marağını artırılması üçün gimnaziyada yeni yaradılan Kiçik Elmi Akademiyanın strukturu ilə tanış olunmuş, məktəblilər üçün elmi-əyləncəli fiziki təcrübələr nümayiş etdirilmişdir.

AMEA-nın AR Təhsil Nazirliyi ilə ən uğurlu əməkdaşlığın nümunəsi olan "Sabahın alimləri" yeddinci respublika müsabiqəsi çərçivəsində sabahın alimi olacaq istedadlı məktəblilərin layihələrinin hazırlanmasında gənc mütəxəssislərimizin böyük rolu vardır. 2018-ci ilin may ayında başlanmış budəfəki yarışmada 22 şəhər və rayonun ümum-

təhsil məktəblərində təhsil alan 528 şagird 336 layihə ilə müraciət edib. Elmi Ekspertiza Komissiyasının qərarına əsasən, onlardan 260-ı 150 elmi layihə ilə müsabiqəyə qatılıb. Bu il 79 şagirdin hazırladığı 46 layihə münəsfilər heyəti tərəfindən seçilib. I yere 12 şagird (7 layihə), II yere 28 şagird (15 layihə), III yere 39 şagird (24 layihə) layiq görüldü. Qalib olan əksər məktəblilərin layihələri məhz Akademiya institutlarında gənclərimizin dəstək verdiyi elmi işlər olmuşdur.

Akademiya institutlarının həyata keçirdiyi elmi tədqiqatlar və əldə olunan nailiyyətlərin geniş ictimaiyyətə çatdırılmasında, eyni zamanda, gələcəyin alimi olacaq istedadlı şagirdlərdə elmə marağın formalaşdırılmasında AMEA institut və təşkilatlarında əsas vasitələrdən biri də "Açıq qapı" günləri bu il ərzində də ardıcıl olaraq davam etdirilmişdir (şəkil 2). Demək olar ki, bütün bölmələr üzrə institutlarda qrup halında məktəblilərin AMEA-nın elmi-texniki bazaları ilə tanışlığı mümkündür olmuşdur.

Gənclərin fəaliyyətinin stimullaşdırılmasının həlledici vasitəsi olan müsabiqələr artıq ənənə halını almaqla, öz əhatə dairəsinə də genişləndirməkdədir. Belə müsabiqələr 2018-ci ildə "İlin gənc alimi", "İlin tədqiqat layihəsi", "Ən yaxşı elmi məruzə" və s. adlı müsabiqələrlə əksər institutlarda keçirilmişdir.

Akademiyanın institutlarında gənclər üçün təsis olunan adlı mükafatların verilməsi 2018-ci ildə də davam etdirilmişdir. Məsələn, Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunda "Akademik Murtuza Nağıyev" adına mükafat, Aşqarlar Kimyası İnstitutunda isə gənclər üçün "Akademik Əli Quliyev" adına mükafat il ərzində fərqlənən gənclərə verilmişdir.

Artıq neçə ildir ki, ölkəmiz elm sahəsində də beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edir. Gənc alim və mütəxəssislərimizin xarici həmkarları ilə bir araya gətirilməsini hədəfləyən beynəlxalq konfrans, elmi forumlar hər dəfə fərqli formata təqdim olunmaqdadır. Bu il də Akademiya və onun institutları gənclərin bir neçə möhtəşəm beynəlxalq konfrans və simpoziumlarının yer aldığı məkana olmuşdur. Sevindirici haldır ki, bəzi institutlarda gənclər üçün ixtisaslaşmış beynəlxalq konfransların keçirilməsi ənənə halını almışdır. Xüsusən geoloq gənclərimizin ərşəyə gətirdiyi və AMEA Geologiya və Geofizika İnstitutunun yaradılmasının 80 illiyinə həsr olunmuş "Geologiya və geofizikanın müasir problemlərinin həllində informasiya texnologiyaları" mövzusunda VII beynəlxalq elmi konfrans dünyanı 18 ölkəsindən 140-dan çox gənc tədqiqatçımlı yerli həmkarlarımızla bir araya gətirmiş və gələcək birgə əməkdaşlıq üçün gözəl platforma yarada bilmişdir (şəkil 3).

Şəkil 3.

AMEA Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyəti, YAP Binəqədi Rayon Təşkilatı, Narnc Uşaq Psixologiya Mərkəzi ilə birgə keçirdiyi ənənəvi II Beynəlxalq ailə və uşaq psixologiyası elmi-praktik konfransı cəmiyyətimiz üçün bu gün aktual olan ailə və uşaq psixologiyası (ailədəaxlı münasibətlər, ailə krizisli situasiyaları doğru yönətmə, ailə danışmanlığı, valideyn və övlad münasibətlərinin düzgün qurulması və s.), uşaqlarda psixoloji və loqopedik problemlər, inkişaf və yaş problemləri kimi mühüm məsələlər Türkiyədən dəvət olunmuş 4 peşəkar professor heyətinin iştirakı ilə müzakirə edilmişdir.

O cümlədən şuranın ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illik yubileyinə həsr olunan "Azərbaycanda gənclər və elm siyasəti: ənənəviyyətin və müasirliyin harmoniyası" mövzusunda elmi-praktik konfransı üçün məkana olaraq bu dəfə Sumqayıt, tərəfdaş olaraq isə Sumqayıt şəhər YAP Gənclər Birliyi seçilmişdir. Bu tədbir vasitəsilə ölkədə yüksəkixtisaslı elmi kadrların hazırlanmasında, Azərbaycan elminin bütün istiqamətlərdə inkişafı və dünya elminə inteqrasiya olunmasında ümummilli lider Heydər Əliyevin böyük rolu olduğunu gənclərin diqqətinə çatdırılmışdır.

Fəaliyyət planına uyğun olaraq AMEA Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının beynəlxalq və yerli təşkilatlarla əməkdaşlığı yeni mərhələdə davam etməkdədir. 8-11 avqust 2018-ci ildə Qazaxıstanın paytaxtı Astana şəhərində «BURABAY FORUM: beynəlxalq əməkdaşlıq» adlı gənc alimlərin Beynəlxalq Forumu keçirilmişdir. Qazaxıstan Respublikasının Birinci Prezidenti Fondu və həmin fondun Elmi Şurasının təşkilatçılığı ilə baştutan bu mötəbər elmi tədbirdə Qazaxıstan dövlət orqanlarının rəsmiləri, ali təhsil müəssisələrinin rektorları, MDB respublikalarının Gənc Alimlər şuralarının sədrləri və gənc alimlərdən ibarət 8 ölkənin 100-dən çox nümayəndəsi iştirak etmişdir. Sevindirici haldır ki, bu tədbirdə Azərbaycanı Akademiya gənclərindən ibarət nümayəndə heyəti təmsil etmişdir. Forumda AMEA Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının fəaliyyəti və gələcək əməkdaşlıq perspektivləri də müzakirə mövzusu olmuşdur.

AMEA Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurası ötan il elmi fəaliyyətlə yanaşı, ictimai tədbirlərin təşkilinə də önəm vermişdir. Xüsusilə gənclərimizin vətəndaşlıq və vətənpərvərlik tərbiyəsi üçün 20 Yanvar faciəsinin 28-ci ildönümünə həsr olunan "20 Yanvar hadisəsi və Aprel döyüşlərinin milli ruhumuzun inkişafındakı rolu" adlı kitabın təqdimat mərasimi gənclərdə "20 Yanvar" faciəsinin və "Aprel döyüşləri"nin Azərbaycan kimi mürəkkəb bir coğrafi məkanda yaşayan vətəndaşlarımızın möhkəm və sarsılmaz milli iradəyə sahibliyi, eləcə də düşmənlərə qarşı münasibətdə ayıq və yenilməz olmaları baxımından əhəmiyyətli olduğu qənaətini formalaşdırmışdır.

1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 iliyinə həsr olunmuş anım tədbiri də bu qəbildəndir. Ermənilərin törətdiyi bu qanlı cinayətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, gələcək nəsillərin milli yaddaşının formalaşdırılması və qorunmasında

belə marifləndirmə tədbirlərinə böyük ehtiyac olduğu bildirilmişdir.

Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının təşkilatçılığı, Akademiya İşlər İdarəsi və Azad Həmkarlar İttifaqının dəstəyilə ulu öndər Heydər Əliyevin 95-ci ildönümünə həsr olunmuş AMEA Gənc Alim və Mütəxəssislərinin V institutlararası futbol çempionatı da cari ildə uğurla davam etdirilmişdir. Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən turnir qalibləri ənənvi olaraq mükafatlandırılmışdır.

Elmin təbliği və populyarlaşdırılması və digər istiqamətlərdə ölkənin aparıcı kütləvi informasiya vasitələri ilə sıx əməkdaşlıq cari ildə də davam etdirilmişdir. Şuranın "gencalimler.az" saytı və feysbuk səhifəsi öz fəaliyyətini davam etdirmiş, gənc alim və mütəxəssislərin faydalı elmi mübadilə və müzakirələri təmin olunmuşdur. Eyni zamanda, şuranın keçirdiyi bütün tədbirlər, ayrı-ayrı gənc tədqiqatçıların əldə etdikləri nailiyyətlər AzTV, İTV, Lider TV, Xəzər TV və digər televiziya kanallarının müxtəlif proqramlarında işıqlandırılmışdır. Gənclərin fəaliyyəti ilə bağlı yeniliklər davamlı olaraq şuranın təsis etdiyi www.gencalimler.az veb saytında da yerləşdirilir. Onu da qeyd etmək ki, yeni təsis edilən saytımızın geniş oxucu kütləsi vardır. Sayt əlm yönümlü saytlar arasında ilk öncül yerlərdədir.

Yuxarıda qeyd olunanları ümumiləşdirib qeyd etmək olar ki, şura tərəfindən illik fəaliyyət planında nəzərdə tutulan bütün məsələlər vaxtından əvvəl və artıqlaması ilə yerinə yetirilməsinə baxmayaraq, Akademiyaya gəncliyi görülməmiş işlərlə heç vaxt kifayətlənmə bilməz. Azərbaycan elminin parlaq sabahı üçün Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurası həmişə yeni hədəf və ideyalar axtarışındadır. Təbii ki, bundan sonra da AMEA gənclərinin elmi inkişafına xidmət edən istənilən təşəbbüsə real imkanlara çevirməyə çalışacağıq.